॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥पञ्चमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

गावो वा एतथ्सत्रमासताश्शृङ्गाः सतीः शृङ्गाणि नो जायन्ता इति कामेन तासां दश मासा निषण्णा आसन्नथ शृङ्गाण्यजायन्त ता उदतिष्ठन्नराथ्स्मेत्यथ यासां नाजायन्त ताः संवथ्सरमात्वोदतिष्ठन्नराथ्स्मेति यासां चाजायन्त यासां च न ता उभयीरुदतिष्ठन्नराथ्स्मेति गोसत्रं वै (१)

संवथ्सरो य एवं विद्वाꣳसः संवथ्सरमुपयन्त्यृध्नुवन्त्येव तस्मात्तूपरा वार्षिकौ मासौ पर्त्वा चरति सत्राभिजितꣳ ह्यस्यै तस्माथ्संवथ्सरसदो यत्किं च गृहे क्रियते तदाप्तमवरुद्धमभिजितं क्रियते समुद्रं वा एते प्र प्लवन्ते ये संवथ्सरमुपयन्ति यो वै समुद्रस्य पारं न पश्यति न वै स तत उदेति संवथ्सरः (२)

वै समुद्रस्तस्यैतत्पारं यदतिरात्रौ य एवं विद्वाꣳसः संवथ्सरमुपयन्त्यनार्ता एवोदृचं गच्छन्तीयं वै पूर्वोऽतिरात्रोऽसावुत्तरो मनः पूर्वो वागुत्तरः प्राणः पूर्वोऽपान उत्तरः प्रोर्धनम्पूर्व उदयनमुत्तरो ज्योतिष्टोमो वैश्वानरोऽतिरात्रो भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्दधते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै चतुर्विꣳशः प्रायणीयो

भवति चतुर्विꣳशतिरर्धमासाः (३)

संवत्सरः प्रयन्त एव संवत्सरे प्रति तिष्ठन्ति तस्य त्रीणि च शतानि षष्टिश्च स्तोत्रीयास्तावतीः संवत्सरस्य रात्रय उभे एव संवत्सरस्य रूपे आप्नुवन्ति ते सꣳस्थित्या अरिष्ट्या उत्तरैरहोभिश्चरन्ति षड्हा भवन्ति षड्वा ऋतवः संवत्सर ऋतुष्वेव संवत्सरे प्रति तिष्ठन्ति गौश्चायुश्च मध्यतः स्तोमौ भवतः संवत्सरस्यैव तन्मिथुनम्मध्यतः (४)

दधति प्रजननाय ज्योतिरभितो भवति विमोचनमेव तच्छन्दाꣳस्येव तद्विमोकं यन्त्यथो उभयतोज्योतिषैव षड्हेन सुवर्गं लोकं यन्ति ब्रह्मवादिनो वदन्त्यासते केन यन्तीति देवयानेन पथेति ब्रूयाच्छन्दाꣳसि वै देवयानः पन्था गायत्री त्रिष्टुब्जगती ज्योतिर्वै गायत्री गौस्त्रिष्टुगायुर्जगती यदेते स्तोमा भवन्ति देवयानेनैव (५)

तत्पथा यन्ति समानꣳ साम भवति देवलोको वै साम देवलोकादेव न यन्त्यन्याअन्या ऋचो भवन्ति मनुष्यलोको वा ऋचो मनुष्यलोकादेवान्यमन्यं देवलोकमभ्यारोहन्तो यन्त्यभिवर्तो ब्रह्मसामं भवति सुवर्गस्य लोकस्याभिवृत्त्या अभिजिद्भवति सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै विश्वजिद्भवति विश्वस्य जित्यै मासिमासि पृष्ठान्युप यन्ति मासिमास्यतिग्राह्या गृह्यन्ते मासिमास्येव वीर्यं दधति मासां प्रतिष्ठित्या उपरिष्टान्मासां

पृष्ठान्युप यन्ति तस्मादुपरिष्टादोषधयः फलं गृह्णन्ति॥ (६)

गोसत्रं वा एति संवथ्सरौऽर्धमासा मिथुनम्मध्यतो देवयानेनैव वीर्यत्रयोदश च॥ [१]

गावो वा एतथ्सत्रमासताश्शृङ्गाः सतीः शृङ्गाणि सिषासन्तीस्तासां दश मासा निषण्णा आसन्नथ शृङ्गाण्यजायन्त ता अब्रुवन्नराथ्स्मोत्तिष्ठा तं काममरुथ्स्महि येन कामेन न्यषदामेति तासामु त्वा अब्रुवन्नर्धा वा यावतीर्वासामहा एवेमौ द्वादशौ मासौ संवथ्सरꣳ सम्पाद्योत्तिष्ठामेति तासाम् (७)

द्वादशे मासि शृङ्गाणि प्रावर्तन्त श्रद्धया वाश्रद्धया वा ता इमा यास्तूपरा उभय्यो वाव ता आर्ध्नुवन् याश्च शृङ्गाण्यसन्वन् याश्चोर्जमवारुन्धतर्ध्नोति दशसु मासूत्तिष्ठन्नृध्नोति द्वादशसु य एवं वेद पदेन खलु वा एते यन्ति विन्दति खलु वै पदेन यन्तद्वा एतदृद्धमयनन्तस्मादेतद्गोसनि॥ (८)

तिष्ठामेति तासान्तस्माद्वे चं॥ [२]

प्रथमे मासि पृष्ठान्युप यन्ति मध्यम उप यन्त्युत्तम उप यन्ति तदाहुर्यो वै त्रिरेकस्याह्न उपसीदन्ति दह्नं वै सापराभ्यां दोहाभ्यां दुहेऽथ कुतः सा धोक्ष्यते यां द्वादश कृत्व उपसीदन्तीति संवथ्सरꣳ सम्पाद्योत्तमे मासि सकृत्पृष्ठान्युपेयुस्तद्यजमाना यज्ञं पशूनव रुन्धते समुद्रं वै (९)

एतेऽनवारमपारम्प्र प्लवन्ते ये संवथ्सरमुपयन्ति यद्बृहद्रथन्तरे

अ॒न्वर्ज॑ेयु॒र्यथा॒ मध्ये॑ समु॒द्रस्य॑ प्ल॒वम॒न्वर्ज॑ेयुस्ता॒दृक्तदनु॑थ्सर्गम्बृहद्रथन्त॒र
प्र॑ति॒ष्ठां ग॑च्छन्ति॒ सर्वे॑भ्यो॒ वै कामे॑भ्यः स॒न्धिर्दु॑हे॒ तद्यज॑मानाः
सर्वा॒न्कामा॒नव॑ रुन्धते॥ (१०)

स॒मु॒द्रं वै चतु॑स्त्रिꣳशच्च॥ [३]

स॒मा॒न्य॑ ऋचो॑ भवन्ति मनुष्यलो॒को वा ऋचो॑ मनुष्यलो॒कादे॒व
न य॑न्त्य॒न्यद॑न्य॒थ्साम॑ भवति देवलो॒को वै साम॑ देवलो॒कादे॒वान्यम॑न्यम
यन्ति॒ जग॑ती॒मग्र॒ उप॑ यन्ति॒ जग॑तीं॒ वै छन्दा॑ꣳसि
प्र॒त्यव॑रोहन्त्याग्रय॒णं ग्रहा॑ बृ॒हत्पृ॒ष्ठानि॑ त्रयस्त्रि॒ꣳशꣳ स्तोमा॒स्तस्मा॒ज्याय
कनी॑यान्प्र॒त्यव॑रोहति वैश्वकर्म॒णो गृ॑ह्यते॒ विश्वा॑न्ये॒व तेन॒ कर्मा॑णि॒
यज॑माना॒ अव॑ रुन्धत आदि॒त्यः (११)

गृ॒ह्य॒त॒ इ॒यं वा अदि॑तिर॒स्यामे॒व प्रति॑ तिष्ठन्त्य॒न्यो॑न्यो गृह्यते
मिथुन॒त्वाय॒ प्रजा॑त्या अवान्त॒रं वै द॑शरा॒त्रेण॑ प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा
अ॑सृजत॒ यद्द॑शरा॒त्रो भव॑ति प्र॒जा ए॒व तद्यज॑मानाः सृजन्त ए॒ताꣳ
ह॒ वा उ॑द॒ङ्कः शौ॑ल्बाय॒नः स॒त्रस्यर्द्धि॑मुवाच॒ यद्द॑शरा॒त्रो यद्द॑शरा॒त्रो
भव॑ति स॒त्रस्यर्द्ध्या॒ अथो॒ यदे॒व पूर्वे॒ष्वह॑ःसु॒ विलो॑म क्रि॒यते॒ तस्यै॒वैषा
शान्तिः॑॥ (१२)

आ॒दि॒त्यस्तस्यै॒व द्वे च॑॥ [४]

यदि॒ सोमौ॒ स॒ꣳसु॑तौ॒ स्याता॑म्महे॒ति रात्रि॑यै प्रातरनुवा॒कमु॒पाकु॑र्या॒
वाच॒म्पूर्वो॑ दे॒वताः॒ पूर्व॒श्छन्दा॑ꣳसि वृङ्क्ते॒ वृष॑ण्वतीं प्रति॒पदं॑

कुर्यात्प्रातःसवनादेवैषामिन्द्रं वृङ्क्तेऽथो खल्वाहुः सवनमुखेसवनमुखे कार्येति सवनमुखाथ्सवनमुखादेवैषामिन्द्रं वृङ्क्ते संवेशायोपवेशाय गायत्रियास्त्रिष्टुभो जगत्या अनुष्टुभः पङ्क्त्या अभिभूत्यै स्वाहा छन्दाꣳसि वै संवेश उपवेशश्छन्दोभिरेवैषाम् (१३)

छन्दाꣳसि वृङ्क्ते सजनीयꣳ शस्यं विहव्यꣳ शस्यमगस्त्यस्य कयाशुभीयꣳ शस्यमेतावद्वा अस्ति यावदेतद्यावदेवास्ति तदेषां वृङ्क्ते यदि प्रातःसवने कलशो दीर्यत वैष्णवीषु शिपिविष्टवतीषु स्तुवीरन् यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते विष्णुं तच्छिपिविष्टमभ्यति रिच्यते तद्विष्णुः शिविपिष्टोऽतिरिक्त एवातिरिक्तं दधात्यथो अतिरिक्तेनैवातिरिक्तमात्वावं रुन्धते यदि मध्यन्दिने दीर्यत वषट्कारनिधनꣳ सामं कुर्युर्वषट्कारो वै यज्ञस्य प्रतिष्ठा प्रतिष्ठामेवैनद्गमयन्ति यदि तृतीयसवन एतदेव॥ (१४)

छन्दोभिरेवैषामवैकान्नविꣳशतिश्च॥ [५]

षडहैर्मासान्थ्सम्पाद्याहरुथ्सृजन्ति षडहैर्हि मासान्थ्सम्पश्यन्त्यथ मासान्थ्सम्पश्यन्त्यमावास्यया मासान्थ्सम्पाद्याहरुथ्सृजन्त्यमावास्यय हि मासान्थ्सम्पश्यन्ति पौर्णमास्या मासान्थ्सम्पाद्याहरुथ्सृजन्ति पौर्णमास्या हि मासान्थ्सम्पश्यन्ति यो वै पूर्ण आसिञ्चति परा स सिञ्चति यः पूर्णादुदचति (१५)

प्राणमस्मिन्थ्स दधाति यत्पौर्णमास्या मासान्थ्सम्पाद्याहरुथ्सृजन्

संवथ्स॒रायै॒व तत्प्रा॒णं द॑धति॒ तदनु॑ स॒त्रिणः॒ प्राण॑न्ति॒ यदह॒र्नोथ्सृ॒जेयु॒र्यथा॒ दृति॒रुप॑नद्धो वि॒पत॑त्ये॒वꣳ सं॑वथ्स॒रो वि प॑ते॒दार्ति॒माच्छे॑युर्यत्पौ॒र्णमा॒स्या मासा॑न्थ्स॒म्पाद्याह॑रुथ्सृ॒जन्ति॑ संवथ्स॒रायै॒व तदु॑दा॒नं द॑धति॒ तदनु॑ स॒त्रिण॒ उत् (१६)

अ॒न॒न्ति॒ नार्ति॒माच्छ॑न्ति पू॒र्णमा॑से॒ वै दे॒वानाꣳ॑ सु॒तो यत्पौ॒र्णमा॒स्या मासा॑न्थ्स॒म्पाद्याह॑रुथ्सृ॒जन्ति॑ दे॒वाना॑मे॒व तद्य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञम्प्र॒त्यव॑रोहन्ति॒ वि वा ए॒तद्य॒ज्ञं छि॑न्दन्ति॒ यत्ष॑ड॒हस॑ततꣳ सन्त॒मथाह॑रुथ्सृ॒जन्ति॑ प्राजापत्य॒म्प॒शुमाल॑भन्ते प्र॒जाप॑तिः॒ सर्वा॑ दे॒वता॑ दे॒वता॑भिरे॒व य॒ज्ञꣳ सं त॑न्वन्ति॒ यन्ति॒ वा ए॒ते सव॑ना॒द्येऽहः॑ (१७)

उ॒थ्सृ॒जन्ति॑ तु॒रीयं॒ खलु॒ वा ए॒तथ्सव॑नं॒ यथ्सा॑न्ना॒य्यं यथ्सा॑न्ना॒य्यम्भव॑ति॒ तेने॒व सव॑ना॒न्न य॑न्ति समुप॒हूय॑ भक्षयन्त्ये॒तथ्सो॑मपी॒ह्येत॑र्हि॒ यथायत॒नं वा ए॒तेषाꣳ॑ सवन॒भाजो॑ दे॒वता॑ गच्छन्ति॒ येऽह॑रुथ्सृ॒जन्त्य॑नुसव॒नं पु॑रो॒डाशा॒न्निर्व॑पन्ति यथायत॒नादे॒व स॑वन॒भाजो॑ दे॒वता॒ अव॑ रुन्धते॒ऽष्टाक॑पालान्प्रातःसव॒न एका॑-दशकपाला॒न्माध्य॑न्दिने॒ सव॑ने॒ द्वाद॑शकपालाꣳस्तृतीयसव॒ने छन्दाꣳ॑स्ये॒वाप्त्वाव॑ रुन्धते वैश्वदे॒वं च॒रुं तृ॑तीयसव॒ने निर्व॑पन्ति वैश्वदे॒वं वै तृ॑तीयसव॒नन्तेने॒व तृ॑तीयसव॒नान्न य॑न्ति॥ (१८)

उ॒दच॒त्युद्येऽह॑रा॒प्त्वा पञ्च॑दश च॥ [६]

उ॒त्स्मृज्या (३) न्नोत्स्मृज्या (३) मिति॑ मीमा॑ꣳसन्ते ब्रह्मवा॒दिन॒स्तद्वा॑हुरु॒त्स्मृज्य॑मे॒वेत्य॑मावा॒स्या॑यां च पौर्णमा॒स्यां चो॒त्स्मृज्य॒मित्या॑हुरे॒ते हि य॒ज्ञं वह॑त॒ इति॒ ते त्वाव नोत्स्मृज्ये॒ इत्या॑हु॒र्ये अ॑वान्त॒रं य॒ज्ञम्भे॒जाते॒ इति॒ या प्र॑थ॒मा व्य॑ष्टका॒ तस्या॑मु॒त्स्मृज्य॒मित्या॑हुरे॒ष वै मा॒सो वि॑श॒र इति॒ नादि॑ष्टम् (१९)

उत्स्मृ॑जेयु॒र्यदादि॑ष्टमुत्स्मृ॒जेयु॑र्या॒दृशे॒ पुनः॑ पर्याप्ला॒वे मध्ये॑ षड॒हस्य॑ स॒म्पद्येत षड॒हैर्मासा॑न्थ्स॒म्पाद्य॒ यथ्स॑म॒ममह॒स्तस्मि॒न्नुत्स्मृ॑ज्येयु॒स्तद॒ग्नये॒ वसु॑मते पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पेयु॒रैन्द्रं॒ दधीन्द्रा॑य म॒रुत्व॑ते पुरो॒डाश॒मेका॑दशकपालं वैश्वदे॒वं द्वाद॑शकपालम॒ग्नेर्वै वसु॑मतः प्रातःसव॒नं यद॒ग्नये॒ वसु॑मते पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं नि॒र्वप॑न्ति दे॒वता॑मे॒व तद्भा॒गिनीं॑ कु॒र्वन्ति॑ (२०)

सव॑नमष्टा॒भिरुप॑ यन्ति॒ यदैन्द्रं॒ दधि॒ भव॒तीन्द्र॑मे॒व तद्भा॑ग॒धेया॒न्न च्या॑वय॒न्तीन्द्र॑स्य॒ वै म॒रुत्व॑तो॒ माध्य॑दिन॒ꣳ सव॑नं॒ यदिन्द्रा॑य म॒रुत्व॑ते पुरो॒डाश॒मेका॑दशकपालं नि॒र्वप॑न्ति दे॒वता॑मे॒व तद्भा॒गिनीं॑ कु॒र्वन्ति॒ सव॑नमेकाद॒शभि॒रुप॑ यन्ति॒ विश्वे॑षां॒ वै दे॒वाना॑मृभु॒मतां॑ तृतीयसव॒नं यद्वै॑श्वदे॒वं द्वाद॑शकपालं नि॒र्वप॑न्ति दे॒वता॑ ए॒व तद्भा॒गिनीः॑ कु॒र्वन्ति॒ सव॑नं द्वाद॒शभिः॑ (२१)

उप॑ यन्ति प्राजापत्यम्प॒शुमा ल॑भन्ते य॒ज्ञो वै प्र॒जापतिर्य॒ज्ञस्याना॑नुसर्गायाभिव॒र्त इ॒तः षण्मा॒सो ब्र॑ह्मसा॒मं भ॑वति॒

ब्रह्म वा अभिवर्तो ब्रह्मणैव तथ्सुवर्गं लोकमभिवर्तयन्तो यन्ति प्रतिकूलमिव हीतः सुवर्गो लोक इन्द्र क्रतुं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा। शिक्षा नो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहीत्यमुत आयताꣳ षण्मासो ब्रह्मसामम्भवत्ययं वै लोको ज्योतिः प्रजा ज्योतिरिममेव तल्लोकम्पश्यन्तोऽभिवदन्त आ यन्ति॥ (२२)

नादिष्टङ्कुर्वन्ति द्वादशभिरिति विꣳशतिश्च॥ [७]

देवानां वा अन्तं जग्मुषामिन्द्रियं वीर्यमपाक्रामत्तत्क्रोशेनावारुन्धत तत्क्रोशस्य क्रोशत्वं यत्क्रोशेन चात्वालस्यान्तं स्तुवन्ति यज्ञस्यैवान्तं गत्वेन्द्रियं वीर्यमव रुन्धते सत्रस्यर्द्ध्याहवनीयस्यान्तं स्तुवन्त्यग्निमेवोपद्रष्टारं कृत्वर्द्धिमुप यन्ति प्रजापतेर्हृदयेन हविर्धानेऽन्तः स्तुवन्ति प्रेमाणमेवास्य गच्छन्ति श्लोकेन पुरस्ताथ्सदसः (२३)

स्तुवन्त्यनुश्लोकेन पश्चाद्यज्ञस्यैवान्तं गत्वा श्लोकभाजो भवन्ति नवभिरध्वर्युरुद्गायति नव वै पुरुषे प्राणाः प्राणानेव यजमानेषु दधाति सर्वा ऐन्द्रियो भवन्ति प्राणेष्वेवेन्द्रियं दधत्यप्रतिहृताभिरुद्गायति तस्मात्पुरुषः सर्वाण्यन्यानि शीर्ष्णोऽङ्गानि प्रत्यचति शिर एव न पश्चदशꣳ रथन्तरम्भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धते सप्तदशम् (२४)

बृहदन्नाद्यस्यावरुद्ध्या अथो प्रैव तेन जायन्त एकविꣳशम्भद्रं द्विपदासु प्रतिष्ठित्यै पत्नय उप गायन्ति मिथुनत्वाय प्रजात्यै प्रजापतिः प्रजा असृजत सोऽकामयतासामहꣳ राज्यं परीयामिति तासाꣳ राजनेनैव राज्यं पर्यैत्तद्राजनस्य राजनत्वं यद्राजनम्भवति प्रजानामेव तद्यजमाना राज्यं परि यन्ति पञ्चविꣳशं भवति प्रजापतेः (२५)

आत्यै पञ्चभिस्तिष्ठन्तः स्तुवन्ति देवलोकमेवाभि जयन्ति पञ्चभिरासीना मनुष्यलोकमेवाभि जयन्ति दश सम्पद्यन्ते दशाक्षरा विराडन्नं विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते पञ्चधा विनिषद्य स्तुवन्ति पञ्च दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्येकैकयास्तुतया समायन्ति दिग्भ्य एवान्नाद्यꣳ सम्भरन्ति ताभिरुद्गातोद्गायति दिग्भ्य एवान्नाद्यम् (२६)

सम्भृत्य तेज आत्मन्दधते तस्मादेकः प्राणः सर्वाण्यङ्गान्यवत्यथो यथा सुपर्ण उत्पतिष्यञ्छिर उत्तमं कुरुत एवमेव तद्यजमानाः प्रजानामुत्तमा भवन्त्यासन्दीमुद्गाता रोहति साम्राज्यमेव गच्छन्ति प्लेङ्खꣳ होता नाकस्यैव पृष्ठꣳ रोहन्ति कूर्चावध्वर्युर्ब्रध्नस्यैव विष्टपं गच्छन्त्येतावन्तो वै देवलोकास्तेष्वेव यथापूर्वं प्रति तिष्ठन्त्यथो आक्रमणमेव तथ्सेतुं यजमानाः कुर्वते सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै॥ (२७)

सदसः सप्तदशं प्रजापतेर्गायति दिग्भ्य एवान्नाद्यं प्रत्येकादश च॥ [८]

अर्क्येण वै सहस्रशः प्रजापतिः प्रजा असृजत ताभ्य

इला॑न्दे॒नेरां॒ लूता॒मवा॑रुन्ध॒ यद॒र्क्ष्यम्भव॑ति प्र॒जा ए॒व तद्यज॑मानाः सृजन्त॒ इला॑न्दम्भवति प्र॒जाभ्य॑ ए॒व सृ॒ष्टाभ्य॒ इरां॒ लूता॒मव॑ रुन्धते॒ तस्मा॒द्या२ समा॑२ स॒त्र२ समृ॑द्धं॒ क्षोधु॑का॒स्ता२ समा॑ प्र॒जा इष॒ꣳ ह्या॑सा॒मूर्ज॑मा॒दद॑ते॒ या२ समां॒ व्यृ॑द्ध॒मक्षो॑धुका॒स्ता२ समा॑ प्र॒जाः (२८)

न ह्या॑सा॒मिष॒मूर्ज॑मा॒दद॑त उत्क्रो॒दं कु॑र्वते॒ यथा॑ ब॒न्धान्मु॑मुचा॒ना उ॑त्क्रो॒दं कु॒र्वत॑ ए॒वमे॒व तद्यज॑माना देवब॒न्धान्मु॑मुचा॒ना उ॑त्क्रो॒दं कु॑र्वत॒ इष॒मूर्ज॑मा॒त्मन्दधा॑ना वा॒णः श॒तत॑न्तुर्भवति श॒तायुः॒ पुरु॑षः श॒तेन्द्रि॑य॒ आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॒ये प्रति॑ तिष्ठन्त्या॒जिं धा॑व॒न्त्यन॑भिजितस्या॒भिजि॑त्यै दुन्दु॒भीन्थ्स॒माघ्न॑न्ति पर॒मा वा ए॒षा वाग्या दु॑न्दु॒भौ प॑र॒मामे॒व (२९)

वाच॒मव॑ रुन्धते भूमिदुन्दु॒भिमा घ्न॑न्ति॒ यैवेमां वाक्प्रवि॑ष्टा॒ तामे॒वाव॑ रुन्ध॒तेऽथो॑ इ॒मामे॒व ज॑यन्ति॒ सर्वा॒ वाचो॑ वदन्ति॒ सर्वा॑सां वा॒चामव॑रुद्ध्या आ॒र्द्रे चर्म॒न्व्याय॑च्छेते इन्द्रि॒यस्याव॑रुद्ध्या॒ आन्यः॒ क्रोश॑ति॒ प्रान्यः॒ श२सति॒ य आ॒क्रोश॑ति पु॒नात्ये॒वैना॒न्थ्स स यः प्र॒श२स॑ति पू॒तेष्वे॒वान्नाद्यं॑ दधा॒त्यृषि॑कृतं च (३०)

वा ए॒ते दे॒वकृ॑तं च॒ पूर्वै॒र्मासै॒रव॑ रुन्धते॒ यद्भू॑ते॒च्छदा॒२ सामा॑नि॒ भव॑न्त्यु॒भय॒स्याव॑रुद्ध्यै॒ यन्ति॒ वा ए॒ते मि॑थु॒नाद्ये स॑व॒थ्स॒रमु॑प॒यन्त्य॑न्तर्वे॒दि मि॑थु॒नौ सम्भ॑वत॒स्तेनै॒व मि॑थु॒नान्न

यन्ति॥ (३१)

व्यृद्धमक्षौधुकास्ताः समाः प्रजाः परमामेव च त्रिꣳशच्च॥ [९]

चर्माव भिन्दन्ति पाप्मानमेवैषामव भिन्दन्ति मापः राथ्सीर्माति व्याथ्सीरित्याह सम्प्रत्येवैषाँ पाप्मानमव भिन्दन्त्युदकुम्भानधिनिधाय दास्यो मार्जालीयं परि नृत्यन्ति पदो निघ्नतीरिदम्मधुं गायन्त्यो मधु वै देवानाँ परममन्नाद्यं परममेवान्नाद्यमव रुन्धते पदो निघ्नन्ति महीयामेवैषु दधति॥ (३२)

चर्मैकान्नपञ्चाशत्॥ [१०]

पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा सम्प्लोष्यते स्वाहा सम्प्लवमानाय स्वाहा सम्प्लुताय स्वाहा मेघायिष्यते स्वाहा मेघायते स्वाहा मेघिताय स्वाहा मेघाय स्वाहा नीहाराय स्वाहा निहाकायै स्वाहाँ प्रासचाय स्वाहाँ प्रचलाकायै स्वाहा विद्योतिष्यते स्वाहा विद्योतमानाय स्वाहा संविद्योतमानाय स्वाहाँ स्तनयिष्यते स्वाहाँ स्तनयते स्वाहोग्रꣳ स्तनयते स्वाहा वर्षिष्यते स्वाहा वर्षते स्वाहाभिवर्षते स्वाहा परिवर्षते स्वाहा संवर्षते (३३)

स्वाहानुवर्षते स्वाहा शीकायिष्यते स्वाहा शीकायते स्वाहा शीकिताय स्वाहाँ प्रोषिष्यते स्वाहाँ प्रुष्णते स्वाहा परिप्रुष्णते स्वाहोद्ध्रहीष्यते स्वाहोद्ध्रहते स्वाहोद्ध्रहीताय स्वाहा विप्लोष्यते स्वाहा विप्लवमानाय स्वाहा विप्लुताय स्वाहातफस्यते

स्वाहा॒तप॑ते॒ स्वाहो॒ग्रमा॒तप॑ते॒ स्वाह॒र्ग्भ्यः स्वाहा॒ यजु॑र्भ्यः॒ स्वाहा॒ साम॑भ्यः॒ स्वाहाङ्गि॑रोभ्यः॒ स्वाहा॒ वेदे॑भ्यः॒ स्वाहा॒ गाथा॑भ्यः॒ स्वाहा॑ नाराश॒ꣳसीभ्यः॒ स्वाहा॒ रैभी॑भ्यः॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (३४)

सं॒ वर्ष॑ते॒ रैभी॑भ्यः॒ स्वाहा॒ द्वे च॑॥ [११]

द॒त्वते॒ स्वाहा॑ऽद॒न्तका॑य॒ स्वाहा॑ प्रा॒णिने॒ स्वाहा॑ऽप्रा॒णाय॒ स्वाहा॒ मुख॑वते॒ स्वाहा॑ऽमु॒खाय॒ स्वाहा॒ नासि॑कवते॒ स्वाहा॑-ऽनासि॒काय॒ स्वाहा॑ऽक्ष॒ण्वते॒ स्वाहा॑ऽन॒क्षिका॑य॒ स्वाहा॑ क॒र्णिने॒ स्वाहा॑ऽक॒र्णका॑य॒ स्वाहा॑ शीर्ष॒ण्वते॒ स्वाहा॑ऽशी॒र्षका॑य॒ स्वाहा॑ प॒द्वते॒ स्वाहा॑ऽपा॒दका॑य॒ स्वाहा॑ प्राण॒ते स्वाहाऽप्रा॑णते॒ स्वाहा॒ वद॑ते॒ स्वाहाऽव॑दते॒ स्वाहा॒ पश्य॑ते॒ स्वाहाऽप॑श्यते॒ स्वाहा॑ शृण्व॒ते स्वाहाऽशृ॑ण्वते॒ स्वाहा॑ मन॒स्विने॒ स्वाहा॑ (३५)

अ॒म॒नसे॒ स्वाहा॑ रेत॒स्विने॒ स्वाहा॑ऽरे॒तस्का॑य॒ स्वाहा॑ प्र॒जाभ्यः॒ स्वाहा॑ प्र॒जन॑नाय॒ स्वाहा॒ लोम॑वते॒ स्वाहा॑ऽलो॒मका॑य॒ स्वाहा॑ त्व॒चे स्वाहा॒ऽत्वक्का॑य॒ स्वाहा॒ चर्म॑ण्वते॒ स्वाहा॑ऽच॒र्मका॑य॒ स्वाहा॒ लोहि॑तवते॒ स्वाहा॑ऽलोहि॒ताय॒ स्वाहा॑ मा॒ꣳस॒न्वते॒ स्वाहा॑ऽमा॒ꣳसका॑य॒ स्वाहा॒ स्नाव॑भ्यः॒ स्वाहा॑ऽस्ना॒वका॑य॒ स्वाहा॑ऽस्थ॒न्वते॒ स्वाहा॑ऽन॒स्थिका॑य॒ स्वाहा॑ मज्ज॒न्वते॒ स्वाहा॑ऽम॒ज्जका॑य॒ स्वाहा॒ऽङ्गि॑ने॒ स्वाहा॑ऽन॒ङ्गाय॒ स्वाहा॒ऽऽत्मने॒ स्वाहाऽना॑त्मने॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (३६)

म॒न॒स्विने॒ स्वाहाऽनात्मने॒ स्वाहा॒ द्वे च॑॥ [१२]

कस्त्वा॑ युनक्ति॒ स त्वा॑ युनक्तु॒ विष्णु॑स्त्वा युनक्त्व॒स्य य॒ज्ञस्यर्द्ध्यै॒ मह्य॒ꣳ सन्न॑त्या अ॒मुष्मै॒ कामा॒यायु॑षे त्वा प्रा॒णाय॑ त्वाऽपा॒नाय॑ त्वा व्या॒नाय॑ त्वा॒ व्यु॑ष्ट्यै त्वा र॒य्यै त्वा॒ राध॑से त्वा॒ घोषा॑य त्वा॒ पोषा॑य त्वाराद्घो॒षाय॑ त्वा॒ प्रच्यु॑त्यै त्वा॥ (३७)

कस्त्वा॒ऽष्टात्रिꣳशत्॥ [१३]

अ॒ग्नये॑ गाय॒त्राय॑ त्रि॒वृते॒ राथ॑तराय वास॒न्ताया॒ष्टाक॑पाल॒ इन्द्रा॑य॒ त्रैष्टु॑भाय पञ्चद॒शाय॒ बार्ह॑ताय॒ ग्रैष्मा॒यैका॑दशकपालो॒ विश्वे॑भ्यो दे॒वेभ्यो॒ जाग॑तेभ्यः सप्तद॒शेभ्यो॑ वैरू॒पेभ्यो॒ वार्षि॑केभ्यो॒ द्वाद॑श-कपालो मि॒त्रावरु॑णाभ्या॒मानु॑ष्टुभाभ्यामेकवि॒ꣳशाभ्यां॑ वैरा॒जाभ्याꣳ शार॒दाभ्यां॑ पय॒स्या॑ बृह॒स्पत॑ये॒ पाङ्क्ता॑य त्रिण॒वाय॑ शाक्व॒राय॒ हैम॑न्तिकाय च॒रुः स॑वि॒त्र आ॑तिच्छन्द॒साय॑ त्रयस्त्रि॒ꣳशाय॑ रैव॒ताय॑ शैशि॒राय॒ द्वाद॑शकपा॒लोऽदि॑त्यै विष्णु॑पत्न्यै च॒रुर॒ग्नये॑ वैश्वान॒राय॒ द्वाद॑शकपा॒लोऽनु॑मत्यै च॒रुः का॒य एक॑कपालः॥ (३८)

अ॒ग्नयेऽदि॑त्या॒ अनु॑मत्यै स॒प्तच॑त्वारिꣳशत्॥ [१४]

यो वा अ॒ग्नाव॒ग्निः प्र॑ह्रि॒यते॒ यश्च॒ सोमो॒ राजा॒ तयो॑रे॒ष आ॑ति॒थ्यं यद॑ग्नीषो॒मीयोऽथै॒ष रु॒द्रो यश्ची॑यते॒ यथ्सञ्चि॑तेऽग्नावे॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॒ न नि॒र्वप॑दे॒ष एव रु॒द्रोऽशा॑न्त उपो॒त्थाय॑ प्र॒जां प॒शून् यज॑मानस्या॒भि म॑न्येत॒ यथ्सञ्चि॑तेऽग्नावे॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॑ नि॒र्वप॑ति भाग॒धेये॑नै॒वैनꣳ शमयति॒ नास्य॑ रु॒द्रोऽशा॑न्तः (३९)

उपोत्थाय प्रजां पशूनभि मन्यते दश हवीꣳषि भवन्ति नव वै पुरुषे प्राणा नाभिर्दशमी प्राणानेव यजमाने दधात्यथो दशाक्षरा विराडन्नं विराज्येवान्नाद्ये प्रति तिष्ठत्यृतुभिर्वा एष छन्दोभिः स्तोमैः पृष्ठैश्चेतव्य इत्याहुर्यदेतानि हवीꣳषि निर्वपत्यृतुभिरेवैनं छन्दोभिः स्तोमैः पृष्ठैश्चिनुते दिशः सुषुवाणेन (४०)

अभिजित्या इत्याहुर्यदेतानि हवीꣳषि निर्वपति दिशामभिजित्या एतया वा इन्द्रं देवा अयाजयन्तस्मादिन्द्रसव एतया मनुम्मनुष्यास्तस्मान्मनुसवो यथेन्द्रो देवानां यथा मनुर्मनुष्याणामेवं भवति य एवं विद्वानेतयेष्ट्या यजते दिग्वतीः पुरोनुवाक्या भवन्ति सर्वासां दिशामभिजित्यै॥ (४१)

अशान्तः सुषुवाणेनैकचत्वारिꣳशच्च॥ [१५]

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव। य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम। उपयामगृहीतोऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णामि तस्य ते द्यौर्महिमा नक्षत्राणि रूपमादित्यस्ते तेजस्तस्मै त्वा महिम्ने प्रजापतये स्वाहा॥ (४२)

यः प्राणतो द्यौरादित्यौऽष्टात्रिꣳशत्॥ [१६]

य आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते प्रशिषं यस्य देवाः। यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम।

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि प्र॒जाप॑तये त्वा॒ जुष्टं॑ गृह्णामि॒ तस्य॑ ते पृथि॒वी म॑हि॒मौष॑धयो॒ वन॒स्पत॑यो रू॒पम॒ग्निस्ते॒ तेज॒स्तस्मै॑ त्वा महि॒म्ने प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑॥ (४३)

य आ॑त्म॒दाः पृ॑थि॒व्यग्निरेका॒न्नच॑त्वारि॒ꣳशत्॥ [१७]

आ ब्रह्म॑न्ब्राह्म॒णो ब्र॑ह्मवर्च॒सी जा॑यता॒माऽस्मिन्रा॒ष्ट्रे रा॑ज॒न्य॑ इषव्यः॑ शूरो॑ महार॒थो जा॑यता॒न्दोग्ध्री॑ धे॒नुर्वोढा॑ऽन॒ड्वाना॒शुः सप्तिः॒ पुर॑धि॒र्योषा॑ जि॒ष्णू र॑थे॒ष्ठाः स॒भेयो॒ युवाऽस्य यज॑मानस्य वी॒रो जा॑यतान्निका॒मेनि॑कामे नः प॒र्जन्यो॑ वर्षतु फ॒लिन्यो॑ न॒ ओष॑धयः पच्यन्तां योगक्षे॒मो नः॑ कल्पताम्॥ (४४)

आ ब्रह्म॒न्नेक॑चत्वारि॒ꣳशत्॥ [१८]

आक्रान्॑ वा॒जी पृ॑थि॒वीम॒ग्निं युज॑मकृत वा॒ज्यर्वाक्रान्॑ वा॒ज्य॑न्तरि॑क्षं वा॒युं युज॑मकृत वा॒ज्यर्वा॒ द्यां वा॒ज्याऽक्र॑ꣳस्त॒ सूर्यं॒ युज॑मकृत वा॒ज्यर्वा॒ग्निस्ते॑ वाजि॒न् युङ्क्ष्व॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सम्पा॑रय वा॒युस्ते॑ वाजि॒न् युङ्क्ष्व॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सम् (४५)

पा॒र॒यादि॒त्यस्ते॑ वाजि॒न् युङ्क्ष्व॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सम्पा॑रय प्राण॒धृग॑सि प्रा॒णं मे॑ दृꣳह व्यान॒धृग॑सि व्या॒नं मे॑ दृꣳहापान॒धृग॑स्यपा॒नं मे॑ दृꣳह॒ चक्षु॑रसि॒ चक्षु॒र्मयि॑ धेहि॒ श्रोत्र॑मसि॒ श्रोत्र॒म्मयि॑ धे॒ह्यायु॑र॒स्यायु॒र्मयि॑ धेहि॥ (४६)

वा॒युस्ते॑ वाजि॒न् युङ्क्ष्व॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सन्त्रिच॑त्वारि॒ꣳशच्च॑॥ [१९]

जज्ञि बीजं वर्ष्टा पर्जन्यः पक्ता सस्यꣳ सुपिप्पला ओषधयः स्वधिचरणेयꣳ सूपसदनोऽग्निः स्वध्यक्षमन्तरिक्षꣳ सुपावः पवमानः सूपस्थाना द्यौः शिवमसौ तपन् यथापूर्वमहोरात्रे पञ्चदशिनौऽर्धमासास्त्रिꣳशिनो मासाः क्लृप्ता ऋतवः शान्तः संवथ्सरः॥ (४७)

जज्ञि बीजमेकत्रिꣳशत्॥ [२०]

आग्नेयौऽष्टाकपालः सौम्यश्चरुः सावित्रौऽष्टाकपालः पौष्णश्चरू रौद्रश्चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालो मृगाखरे यदि नागच्छेदग्नयेऽहोमुचेऽष्टाकपालः सौर्यम्पयो वायव्य आज्यभागः॥ (४८)

आग्नेयश्चतुर्विꣳशतिः॥ [२१]

अग्नयेऽहोमुचेऽष्टाकपाल इन्द्रायाꣳहोमुच एकादशकपालो मित्रावरुणाभ्यामागोमुग्भ्यां पयस्या वायोसावित्र आगोमुग्भ्यां चरुरश्विभ्यामागोमुग्भ्यां धाना मरुद्भ्य एनोमुग्भ्यः सप्तकपालो विश्वेभ्यो देवेभ्य एनोमुग्भ्यो द्वादशकपालोऽनुमत्यै चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालो द्यावापृथिवीभ्यामꣳहोमुग्भ्यां द्विकपालः॥ (४९)

अग्नयेऽहोमुचै त्रिꣳशत्॥ [२२]

अग्नये समनमत्पृथिव्यै समनमद्यथाग्निः पृथिव्या

स॒मन॑मदे॒वम्मह्य॑म्भ॒द्राः सन्न॑तयः॒ सं न॑मन्तु वा॒यवे॒ सम॑नमद॒न्तरि॑क्षाय॒ सम॑नमद्यथा॑ वा॒युर॒न्तरि॑क्षेण॒ सूर्या॑य॒ सम॑नमद्दि॒वे सम॑नमद्यथा॒ सूर्यो॑ दि॒वा च॒न्द्रम॑से॒ सम॑नमन्नक्ष॑त्रेभ्यः॒ सम॑नमद्यथा॑ च॒न्द्रमा॒ नक्ष॑त्रै॒र्वरु॑णाय॒ सम॑नमदद्भ्यः॒ सम॑नमद्यथा॑ (५०)

वरु॑णोऽद्भिः साम्ने॒ सम॑नमदृ॒चे सम॑नमद्यथा॒ सामर्चा॒ ब्रह्म॑णे॒ सम॑नमत्क्ष॒त्राय॒ सम॑नमद्यथा॒ ब्रह्म॑ क्ष॒त्रेण॒ राज्ञे॒ सम॑नमद्वि॒शे सम॑नमद्यथा॒ राजा॑ वि॒शा रथा॑य॒ सम॑नमदश्वे॒भ्यः॒ सम॑नमद्यथा॒ रथोऽश्वैः॒ प्र॒जाप॑तये॒ सम॑नमद्भू॒तेभ्यः॒ सम॑नमद्यथा॑ प्र॒जाप॑तिर्भू॒तैः स॒मन॑मदे॒वम्मह्य॑म्भ॒द्राः सन्न॑तयः॒ सं न॑मन्तु॥ (५१)

अ॒द्भ्यः सम॑नमद्यथा॒ मह्य॑ च॒त्वारि॑ च॥ [२३]

ये ते॒ पन्था॑नः सवितः पू॒र्व्यासो॑ऽरे॒णवो॒ वित॑ता अ॒न्तरि॑क्षे। तेभि॑र्नो अ॒द्य प॒थिभिः॑ सु॒गेभी॒ रक्षा॑ च नो॒ अधि॑ च देव ब्रूहि। नमो॒ऽग्नये॑ पृथिवि॒क्षिते॑ लोक॒स्पृते॑ लो॒कम॒स्मै यज॑मानाय देहि॒ नमो॑ वा॒यवे॑ऽन्तरिक्ष॒क्षिते॑ लोक॒स्पृते॑ लो॒कम॒स्मै यज॑मानाय देहि॒ नमः॒ सूर्या॑य दिवि॒क्षिते॑ लोक॒स्पृते॑ लो॒कम॒स्मै यज॑मानाय देहि॥ (५२)

ये ते॒ चतु॑श्चत्वारिꣳशत्॥ [२४]

यो वा अश्व॑स्य॒ मेध्य॑स्य॒ शिरो॒ वेद॑ शीर्ष॒ण्वान्मेध्यो॑ भवत्यु॒षा वा अश्व॑स्य॒ मेध्य॑स्य॒ शिरः॒ सूर्य॒श्चक्षु॒र्वात॑ः प्रा॒णश्च॒न्द्रमाः॒ श्रोत्र॒न्दिशः॒ पादा॑ अवान्तरदि॒शाः पर्श॑वोऽहोरा॒त्रे निमे॑षो॒ऽर्धमा॒साः पर्वा॑णि

मासाः॑ स॒न्धाना॑न्यृ॒तवोऽङ्गा॑नि संवथ्स॒र आ॒त्मा र॒श्मयः॒ केशा॒ नक्ष॑त्राणि रू॒पन्तार॑का अ॒स्थानि॒ नभो॑ मा॒ꣳसान्योष॑धयो॒ लोमा॑नि॒ वन॒स्पत॑यो॒ वाला॑ अ॒ग्निर्मुखं॑ वैश्वान॒रो व्यात्तम्॑ (५३)

स॒मु॒द्र उ॒दर॑म॒न्तरि॑क्षम्पा॒युर्द्यावा॑पृथि॒वी आ॒ण्डौ ग्रावा॒ शेपः॒ सोमो॒ रेतो॒ यज्ज॑ञ्ज॒भ्यते॒ तद्वि द्यो॑तते॒ यद्वि॑धूनु॒ते तथ्स्त॑नयति॒ यन्मेह॑ति॒ तद्व॑र्षति॒ वागे॒वास्य॒ वागह॒र्वा अश्व॑स्य॒ जाय॑मानस्य महि॒मा पु॒रस्ता॑ज्जायते॒ रात्रि॑रेनम्महि॒मा प॒श्चादनु॑ जायत ए॒तौ वै म॑हि॒माना॒वश्व॑म॒भितः॒ सम्ब॑भूवतु॒र्हयो॑ दे॒वान॑वह॒दर्वासु॑रान् वा॒जी ग॑न्ध॒र्वानश्वो॑ मनु॒ष्या॑न्थ्समु॒द्रो वा अश्व॑स्य॒ योनिः॑ समु॒द्रो बन्धुः॑॥ (५४)

व्यात्त॑मवह॒द्वाद॑श च॥ [२५]

गावो॒ गावः॒ सिषा॑सन्तीः प्रथ॒मे मा॒सि स॑मा॒न्यो॑ यदि॒ सोमौ॑ षड॒हैरु॒थ्सृज्या(३)ꣳ दे॒वाना॑म॒र्क्ये॑ण॒ चर्माव॑ पृथि॒व्यै द॒त्वते॒ कस्त्वा॒ग्नये॒ यो वै यः प्रा॑ण॒तो य आ॑त्म॒दा आ ब्रह्म॒न्नाक्रा॒ञ्जज्ञि॒ बीज॑माग्ने॒यो॑ऽष्टाक॑पालो॒ऽग्नये-ऽꣳहो॒मुचे॒ऽष्टाक॑पालो॒ऽग्नये॒ सम॑नम॒द्ये ते॒ पन्था॑नो॒ यो वा अश्व॑स्य॒ मेध्य॑स्य॒ शिरः॒ पञ्च॑विꣳशतिः॥ [२६]

[गावः॑ समा॒न्यः॑ सव॑नमष्टा॒भिर्वा ए॒ते दे॒वकृ॑तञ्चाभि॒जित्या॒ इत्या॑हु॒र्वरु॑णो॒ऽद्भिः साम्ने॒ चतुः॑पञ्चा॒शत्॥54॥ गावो॒ योनिः॑ समु॒द्रो बन्धुः॑॥]

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/